

Нееднаквиот третман кон определено лице или група на лица поради нивните лични карактеристики претставува дискриминација. Основите, видот и областите во кои дискриминацијата се забранува најдетално се опфатени со Законот за спречување и заштита од дискриминација. Прифаќањето на различностите и заштитата од дискриминација се многу важни за напредокот на секое општество. Од овие причини Мисијата на ОБСЕ во Скопје и Хелсиншкиот комитет ги набљудуваат случаите на дискриминација, активностите на државата и останатите здруженија на граѓани во делот на превенцијата и заштитата од дискриминација. Информаторот ги прикажува податоците од набљудувањето во текот на еден месец.

Случаи на дискриминација

Нееднаков третман овој месец

7

Реакции

Реакции овој месец

11

ОБЛАСТ

7 работни односи	0 образование	0 социјална сигурност
0 здравство	0 пристап до добра и услуги	0 домување
0 медиуми	0 избирачки права	0 друго

ВИД НА РЕАКЦИЈА

0 осуда од функционери	11 соопштение од здр. на граѓани	0 протест
0 мислења на Народен Правобранител	0 мислења на Комисија за заштита од дискриминација и Државни институции	0 останато

ПРЕВЕНЦИЈА

Активности на ДИ	0	Активности на здрж. на граѓани	0
------------------	---	--------------------------------	---

Карактеристики на жртвата:

57.14% род	0% родов идентитет	42.86% пол	0% сексуална ориентација	0% етничка припадност	0% попеченост	0% корисници на дроги	0% друго
---------------	-----------------------	---------------	-----------------------------	--------------------------	------------------	--------------------------	-------------

ПОВЕЌЕКРАТНА ДИСКРИМИНАЦИЈА

Кумулативна	0
Интерсекциска	0

ОБЛИК НА ДИСКРИМИНАЦИЈА

Директна	7
Индириктна	0
Вознемирување	0

СУДСКИ ПОСТАПКИ

Тековни судски постапки	1
Позитивни пресуди	0
Негативни пресуди	0

СЛУЧАИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО 2020

СЛУЧАИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА ОД ЈУЛИ 2020

СЛУЧАЈ:

Една од мерките на Владата за справување со пандемијата предизвикана од Ковид-19 е ослободувањето од работни обврски на родителите кои имаат деца до 10 годишна возраст. Навидум, оваа мерка ја препознава поделеноста на обврските на родителите во домот и грижата за децата, меѓутоа пријавите за повреда на работничките права, кои се поврзани со користењето на оваа мерка, покажуваат дека оваа мерка во најголем дел ја користат мајките. Ваквите податоци укажуваат на родовата нееднаквост во нашето општество, што е директен резултат на недоволната посветеност и работа на ова поле во периодот пред кризата.¹ Државниот инспекторат за труд најчесто постапувал по пријави за повреда токму на оваа мерка, односно, овие пријави претставувале 28 проценти од вкупниот број пријави за повреда на работничките права, во првите месеци од кризата.²

Во еден таков случај Хелсиншкиот комитет иницираше постапка пред Државниот инспекторат за труд. Имено, текстилна работничка – мајка на деца до десетгодишна возраст, нè информираше дека е ослободена од работни обврски, но работодавачот ѝ исплатил само 50 проценти од целосната плата за месеците април и мај. По спроведениот инспекциски надзор, Инспекторатот утврдил неправилности и го задолжил работодавачот на работничката да ѝ го исплати во целост надоместот на плата за овие месеци.

Жените се доминантно застапени во работната сила во текстилната индустрија,³ која е убедливо најслабо платена, што значи дека текстилните работнички често добиваат плата која не е многу повисока од минималната. Поради ваквите злоупотреби и незаконски исплаќања на помала плата, во текстилната индустрија се случува работничките со деца до десетгодишна возраст да примаат плата во износ од околу 7500 денари. Ваквата ситуација ја доведува оваа категорија работнички во нееднаква положба наспроти мажите работници, што претставува индириктна дискриминација врз основа на пол и социјален статус. Жените го носат најголемиот товар за извршување на обврските во домот и грижата за децата, а во градови каде текстилната индустрија преовладува како главен извор на приходи, тие истовремено се и главните носители на приход во домаќинството.⁴ Незаконитото намалување на платите за работничките претставува износ кој не е доволен да ги задоволи ниту основните egzистенцијални потреби на едно семејство.

Оттука, неопходно е спроведување на родово-трансформативни политики кои ќе ја адресираат специфичната положба во која се наоѓаат работничките, а истовремено ќе овозможат постојниот општествен и трудов систем да ги заштити подеднакво сите работнички, без разлика на нивниот статус во работните процеси (формален или неформален).

¹ Реактор – истражување во акција, „Платена и неплатена работа, родово-базирана дискриминација и работнички права во време на Ковид – 19“ (2020); достапно на <<https://reactor.org.mk/publication-all/platena-i-neplatena-rabota-rodovo-baz/>>.

² Ibid.

³ Дури 90 проценти од вкупниот број вработени во текстилните фабрики во Штип се жени – Center for Research and Policy Making “Macedonian Clothes for Europe” (2006); достапно на <<http://www.crpm.org.mk/wp-content/uploads/2012/03/MACEDONIAN-CLOTHES-FOR-EUROPE1.pdf>>.

⁴ Maria Mies “Patriarchy and Accumulation on a World Scale: Women in the International Division of Labor” (1986).

СУДСКА ПРАКСА:

Судот на правдата на Европската унија во случајот на Асоцијацијата на адвокати за правата на ЛГБТИ⁵ утврдил дека хомофобичните изјави претставуваат дискриминација при вработување и занимање кога се направени од лице кое има или може да се смета дека има одлучувачко влијание врз политиката за вработување на работодавачот. Судот сметал дека националното законодавство предвидува право Здружението да поведе постапка за отштета и покрај тоа што не може да се идентификува повредена страна.

Судот заклучил дека изјавите на едно лице, направени во аудио-визуелна програма, дека никогаш не би вработило лица со одредена сексуална ориентација ниту пак би сакало да ги користи услугите на тие лица, се опфатени со Директивата 2000/78 („Директива за анти-дискриминација“), а особено влегуваат во рамки на концептот „услови за пристап до вработување или занимање“ од член 3(1)(а) од Директивата, дури и тогаш кога воопшто не бил објавен оглас за вработување ниту пак, тоа било планирано во времето кога биле дадени таквите изјави.

Воедно, Судот навел дека слободата на изразување не е апсолутна и може да биде предмет на ограничувања, доколку тие ограничувања се предвидени со закон и не ја загрозуваат суштината на слободата на изразување и принципот на пропорционалност. Принципот на пропорционалност гарантира дека ограничувањата се неопходни во едно демократско општество и ги исполнуваат целите од општ интерес признати од Унијата или потребата за заштита на правата и слободите на другите.

Судот утврдил дека овие услови се исполнети во конкретниот случај, со оглед на тоа што ограничувањата произлегуваат директно од Директивата 2000/78 и се применуваат само поради остварување на нејзините цели, имено за зачувување на принципот на еднаков третман при вработување и занимање, како и за постигнување високи стапки на вработеност и подобра социјална заштита.

⁵ Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI (C-507/18) <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=225526&pagelIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=13577928>.

РЕСУРСИ:

1. Мисија на ОБСЕ во Скопје, Хелсиншки комитет за човекови права „Годишен информатор за дискриминација за 2019“ – <https://mhc.org.mk/reports/godishen-informator-za-diskriminacii%20d1%98a-za-2019-godina/>
2. Агенција за фундаментални права (ФПА) „Пандемијата предизвикана од Коронавирусот во ЕУ – Импlications за фундаменталните права – четврт месечник“ – <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-july-1>
3. Агенција за фундаментални права, „Миграција: Клучни проблеми во врска со фундаменталните права – квартален билтен 3 – 2020“ – <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/migration-key-fundamental-rights-concerns-quarterly-bulletin-3-2020>
4. Еквинет „Еднаквост за Ромите и патувачите: време е за решение“ – <https://equineteurope.org/2020/equality-for-roma-and-travellers-time-to-deliver/>
5. Еквинет „Зошто е интерсекционалноста важна за поправедна Европа“ – <https://equineteurope.org/2020/why-intersectionality-is-relevant-for-a-fairer-europe/>
6. ОХЦХР „Неопходно е итно делување за да се стави крај на пандемијата на родовобазирано насилство“ – <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=26085&LangID=E>
7. ОХЦХР „Дециени по масовните убиства на Ромите, тие сè уште се жртви на дела од омраза“ – <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=26135&LangID=E>
8. Хелсиншки комитет за човекови права „50% намалени плати за мајки на деца до десетгодишна возраст“ – <https://mhc.org.mk/news/50-namalen-plati-za-majki-na-deca-do-desetgodishna-vozrast/>
9. Национална мрежа против насилство врз жените и семејно насилство „Барања до новата Влада на РСМ – Реформи за унапредување на родовата еднаквост“ – <https://www.glasprotivnasilstvo.org.mk/13-07-2020-bara-na-do-novata-vlada-na-rsm-reformi-za-unapreduvanje-na-rodovata-ednakvost/>
10. ОБСЕ & ОДИХР “Заложбите на ОБСЕ во човековата димензија и одговор на државите на КОВИД-19 пандемијата” – <https://www.osce.org/odihr/human-rights-states-of-emergency-covid19>